

College voor Toetsen en Examens

VERANTWOORDING WIJZIGINGEN SYLLABUS – GROEN 2028

INHOUD

1	VERANTWOORDING WIJZIGINGEN CONCEPTSYLLABUS GROEN 2027	3
1.1	ALGEMENE VORMGEVING	3
1.2	MARKERINGEN IN DE CONCEPTSYLLABUS	3
1.3	PROFIELMODULE GROENE PRODUCTIE	4
1.4	PROFIELMODULE TUSSEN PRODUCTIE EN VERKOOP	6
1.5	PROFIELMODULE VERGROENING STEDELIJKE OMGEVING	7
1.6	PROFIELMODULE GROENE VORMGEVING EN VERKOOP	8

1 VERANTWOORDING WIJZIGINGEN CONCEPTSYLLABUS GROEN 2027

1.1 ALGEMENE VORMGEVING

Binnen het gehele examenprogramma en syllabus zijn wijzigingen doorgevoerd qua lay-out. Het is zichtbaar geworden dat veelal op de basisberoepsgerichte leerweg hetzelfde gevraagd wordt als bij de kaderberoepsgerichte leerweg. Echter behoeft de basisberoepsgerichte leerweg meer ondersteuning en uitleg. In het eerdere examenprogramma en de syllabus was dit verwerkt door de basisberoepsgericht leerweg aparte doelzinnen toe te kennen en losse uitwerkingen.

Dit heeft de commissie in dit examenprogramma en syllabus aangepast door een regel toe te voegen bij de koptekst en heeft de commissie gekozen om deze tabellen -waar mogelijk- samen te voegen tot één tabel. Hierdoor krijgt het examenprogramma en de syllabus een ander uiterlijk en voor het veld een beter leesbaar geheel.

De commissie wil graag meegeven dat de syllabus een leidraad is voor wat er in het eindexamen naar voren kan komen. Hiernaast mag een school haar eigen onderwijsprogramma ontwerpen waarbij aandacht is voor verdieping, zeker ook met oog op regionale verschillen.

Daarnaast is consistentie in het gebruik van 'Het gaat hierbij om' en 'zoals' doorgevoerd. 'Het gaat hierbij om' wordt gebruikt als het gaat om een aantal verplichte onderdelen. Deze onderdelen staan onder elkaar benoemd. 'Zoals' wordt gebruikt bij het noemen van een aantal voorbeelden en staan achter elkaar genoemd, gescheiden door een komma. In de oude versie werden 'het gaat hierbij om' en 'zoals' regelmatig door elkaar heen gehaald.

Uit het veld en het platform kwam ook vooral de vraag om meer praktische vaardigheden toe te voegen, meer technologie, digitale vaardigheden en duurzamere oplossingen.

De commissie heeft getracht dit zo goed als mogelijk door te voeren. Waardoor een aantal tabellen zijn gesplitst in vaardigheden die toegepast moeten worden en dus ook in de klas of daarbuiten praktisch uitvoerbaar zijn en vaardigheden of termen die benoemd moeten worden.

Indien van toepassing heeft de commissie ook een duidelijke opsplitsing gemaakt tussen 'aanwijzen' en 'benoemen' (waarmee 'herkennen' als werkwoord dus vervalt, aangezien dit niet aantoonbaar is). Waarbij 'aanwijzen' wordt gebruikt als handelingswerkwoord, als de leerstof enkel aangewezen hoeft te worden in een afbeelding, maar zij de termen zelf niet hoeven te schrijven. Waarbij 'benoemen' echt wordt gezien als een handelingswerkwoord waarbij de leerling de naamgeving moet kennen en deze in een vraagstelling moet kunnen beschrijven, maar ook in een afbeelding moet kunnen aanwijzen. Bovendien heeft de commissie het aantal handelingswerkwoorden over de gehele syllabus getracht terug te dringen, waarbij de autonomie en eigen identiteit van het profiel wel gehandhaafd is gebleven.

Tevens is door de commissie kritisch gekeken naar een begrippenlijst. Er is gekozen om dit niet te doen, maar -daar waar nodig- een betere specificatie te geven van de te behandelen stof.

1.2 MARKERINGEN IN DE CONCEPTSYLLABUS

Om zicht te krijgen op de wijzigingen in de conceptsyllabus ten opzichte van de syllabus zijn wijzigingen gemarkeerd:

- Toevoegingen zijn aangegeven met **geel**.
- Verwijderingen zijn doorgestreept.
- Eventuele verschoven inhoud is aangegeven met **groen**

1.3 PROFIELMODULE GROENE PRODUCTIE

Binnen de profielmodule 'groene productie' zijn wijzigingen doorgevoerd. De impact van deze wijzigingen leidt niet tot dusdanige wijzigingen in het onderwijsprogramma dat een pilot noodzakelijk is.

Wijzigingen die zijn doorgevoerd:

- 1.1.1 Hier heeft de commissie kinderopvang en natuurbeheer toegevoegd. Deze keuze is gemaakt kijkend naar het onderzoek gedaan door de Universiteit van Wageningen. Hieruit kwam natuurbeheer als de meest toegepaste vorm van nevenactiviteiten, snel gevolgd door kinderopvang.
Vanuit de veldraadpleging kwam het voorstel om ook 'scharrel' toe te voegen, dit heeft de commissie niet gedaan, aangezien het maar op een paar sectoren van toepassing is en biologisch komt wel in alle sectoren voor.
- 1.1.3 Hier heeft de commissie de toevoeging van technologie gedaan. Verder heeft de commissie de bullets van technologie zo breed mogelijk gemaakt, zodat er ook ruimte is voor nieuwe/toekomstige technologie. Ook heeft de commissie de ei-code toegevoegd, aangezien dit ook een belangrijke manier en meest praktische manier van identificatie is. De ei-code is ook een hele duidelijke manier van identificatie en goed aan leerlingen uit te leggen, waarbij dit vervangen voor 'alle dierproducten' -wat werd voorgesteld bij de veldraadpleging- het te breed zal maken.
1.1.4 De commissie heeft hier 'het milieu' eruit gehaald en vooral 'de omgeving' gespecificeerd. Dit lijkt ogenschijnlijk een kleine verschil, echter betekent dit dat de mens ook een aspect gaat vormen in deze eindterm. Vandaar ook de wijziging in bullets, zodat er een bewustzijn wordt gecreëerd bij de leerlingen van hun invloed op eigen handelen. Bovendien heeft de commissie een zwaarder aspect op de kringloop van de productiedieren gelegd. Zodat er meer gekeken wordt naar een duurzamere manier van productie en het hergebruiken van restproducten. Na de veldraadpleging zijn hier meststoffen en ruwvoer en krachtvoer ook nog toegevoegd. Hierdoor is de kringloop ook meteen duidelijker.
- 1.2.1 Na aanleiding van de veldraadpleging is hier machinale grondbewerking toegevoegd. Hier is door de commissie de keuze gemaakt om niet machine kennis toe te voegen, aangezien de commissie van mening is, dat dit dusdanige specifieke kennis betreft, dat het beter op het MBO gegeven kan worden.
- 1.2.2 Er is door de commissie gekozen voor 3 vormen van stekken, om hier een stuk in te kunnen kaderen, namelijk; bladstek, tussenstek en topstek. Bovendien heeft de commissie een onderscheidt gemaakt in welke vormen van vermeerdering van planten enkel benoemd moeten worden en welke écht toegepast moeten worden en dus een praktische vaardigheid zijn.
- 1.2.4 het woord kwaliteit is uit de lijst met 'het gaat hierbij om' geschrapt, aangezien dat al deze bullets samen de kwaliteit beoordelen. Bovendien heeft de commissie goed gekeken naar de bewaarcondities en hierbij ook in ogenschouw genomen wat een leerling in de praktijk en LOB echt tegenkomt of nagebootst kan worden binnen school.
- 1.2.5 zie 1.1.3, hiermee heeft de commissie zoveel mogelijk de overlap gezocht.
- 1.3 De commissie heeft hierbij overal toegevoegd dat het om 'veelvoorkomende productiedieren' gaat, waardoor het aantal dieren beperkt wordt. De commissie heeft in 1.3.1 ook gespecificeerd over welke 'veelvoorkomende productiedieren'. De commissie heeft het dan over: pluimvee, runderen, geiten, schapen en varken.
- 1.3.1 Zoals zichtbaar heeft de commissie hier een extra kolom toegevoegd voor de uiteenzetting van de 'veelvoorkomende productiedieren'. De commissie heeft ervoor gekozen om verder geen lijst te maken van de exterieurdelen van het vlees, aangezien dit in de commissies optiek bij een keuzeonderdeel hoort. Verder heeft de commissie geen uitweiding naar leer/wol, aangezien dit hedendaags onder bijproducten valt.
- 1.3.2 Hier heeft de commissie vooral gekeken naar de verschillende vormen van huisvesting, waardoor alle vormen aan bod komen, maar het niet al te breed wordt. En er dus voor iedere 'veelvoorkomend productiedier' een huisvestingvorm wordt aangeboden.
- 1.3.4 De commissie heeft de totale levenscyclus toegevoegd van de 'veelvoorkomende productiedieren', zodat niet enkel de bronst nog aanbod komt, maar de totale cyclus van het

leven gezien wordt. Verder heeft de commissie ervoor gekozen om alleen de voordelen van de fokkerij te belichten om het dierenwelzijn en productiedoel te verbeteren.

- 1.3.5 De termen herbivoor en omnivoor heeft de commissie toegevoegd, carnivoor juist niet, want geen van de 'veelvoorkomende productiedieren' zijn alléén vleeseters.
- 1.3.6 fixeren is verwijderd door de commissie, aangezien dat niet bij productiedieren gebeurt. Verder kwam uit de veldraadpleging dat de vijf vrijheden een beter vervangen kon worden door de Wet Dieren uit 2013. Echter is deze wet zo omvangrijk, dat de commissie het beter lijkt om dit verder uit te diepen in een keuzevak of op het MBO.
- 1.3.7 Hier heeft de commissie het wederom gelijkgetrokken met 1.1.3. Bovendien heeft de commissie ook in de doelzin interpreteren erbij gezet, hiermee wordt bedoeld dat de leerling ook na het aflezen van de automatiseringssystemen, weet wat hij afleest in de waardes en daar eventueel naar kan handelen.

1.4 PROFIELMODULE TUSSEN PRODUCTIE EN VERKOOP

Binnen de profielmodule 'tussen productie en verkoop' zijn middelgrote en kleine wijzigingen doorgevoerd. De impact van deze wijzigingen leidt niet tot dusdanige wijzigingen in het onderwijsprogramma dat een pilot noodzakelijk is.

Wijzigingen die zijn doorgevoerd:

- 2.1.1 Er heeft een kleine differentiatie plaats gevonden tussen de kaderberoepsgerichte leerweg en de gemengde leerweg, waardoor de kaderberoepsgerichte leerweg nu geen microbiologisch onderzoek meer hoeft te doen.
- 2.1.2 Hier was de conclusie van de commissie dat alle 'gisten, schimmels en bacteriën' zowel nuttig als risicovormend kunnen zijn, waarbij vaak in grote getalen aanwezigheid het nut of risico kan beïnvloeden. Tevens heeft de commissie de functie van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteiten wat steviger neergezet. Aangezien Nederland daarin verschilt met omliggende landen en de Nederlandse levensstandaard hierdoor verhoogd.
- 2.1.4 Hierin heeft de commissie een duidelijke splitsing gemaakt met wát de leerling moet kunnen gebruiken op een etiket en wát de leerling alleen moet aanwijzen. De commissie heeft hier goed gekeken naar de keuze voor logo's en topkeurmerken en hier een duidelijke keuze gemaakt voor de meest voorkomende. Hierdoor wordt het aantal logo's en keurmerken flink beperkt en wil de commissie juist de betrouwbare logo's aan de leerlingen laten zien. Er is bewust gekozen om niet de nutri-score toe te voegen, aangezien dit onder de voedingsstoffen valt.
- 2.1.4 De commissie heeft ervoor gekozen om 'het verantwoorden van de samenstelling' bij de basisberoepsgerichte leerweg te verwijderen, aangezien zij worden opgeleid tot uitvoerend.
- 2.1.5 Hier heeft de commissie toegevoegd dat de leerling de ingrediënten ook op volgorde van hoeveelheid in het product moet zetten, net zoals bij reguliere winkelverpakkingen.
- 2.2.1 Hier heeft de commissie dit gelijkgetrokken met 1.2.4, zodat ook bij de tussenfase van productie op dezelfde manier de kwaliteit wordt gewaarborgd en dit voor de leerling heel zichtbaar is, echter zal dit op grote schaal worden afgenomen. Vanuit de veldraadpleging kwam het advies om houdbaarheid toe te voegen, dit heeft de commissie niet gedaan, aangezien de houdbaarheid afhankelijk is van omgevingsfactoren en je de rijpheid op een bepaald moment kan bepalen. Verder kwam het advies om pulserend elektrisch veld toe te voegen, maar de commissie ziet dit liever op het MBO.
- 2.2.3 Hier heeft de commissie horeca toegevoegd aangezien dit een steeds groter kanaal wordt en dit kanaal steeds belangrijker zal worden, aangezien lokaal afzetten ook door de SDG's wordt omarmt.
- 2.3.2 Deze eindterm heeft de commissie vooral wat praktischer uitvoerbaar proberen te maken binnen de kaders van de school. Bovendien heeft de commissie de 'EAN-code (barcode)', voor nu nog laten staan, maar al wel de QR-code toegevoegd, zodat deze eindterm toekomstgericht is.
- 2.3.3 Hierbij heeft de commissie de EAN-code laten vervallen, aangezien deze voor het voorraadsysteem niet perse nodig is en het dubbel is met 2.3.2
- 2.3.4 Hier heeft de commissie 'benodigde documenten' geschrapt, aangezien de benodigde documenten al in de lijst staan. Het invullen van de documenten is ook verwijderd door de commissie, aangezien dit al wordt gedaan bij punt 1, door ook daar het adresseren toe te voegen.

1.5 PROFIELMODULE VERGROENING STEDELIJKE OMGEVING

Binnen de profielmodule 'vergroening stedelijke omgeving' zijn alleen kleine wijzigingen doorgevoerd. De impact van deze wijzigingen leidt niet tot dusdanige wijzigingen in het onderwijsprogramma dat een pilot noodzakelijk is.

Wijzigingen die zijn doorgevoerd

- 3.1.1 De commissie heeft deze uitwerking wat meer op de stedelijke omgeving ingestoken. Zodat dit ontwerp echt ook past bij de doelzin. Bovendien heeft de commissie het eventuele digitale aspect van ontwerpen toegevoegd. Waardoor een school niet noodgedwongen een duur software pakket moet aanschaffen, maar de mogelijk tot digitaal ontwerpen wel onderzocht kan worden.
- 3.1.2 Hier heeft de commissie vooral de zin kloppend gemaakt bij de handeling en ook legenda en noordpijl toegevoegd, aangezien een ontwerp tekening niet kloppend is zonder deze twee aspecten.
- 3.1.3 Hier is door de commissie slimme technologie toegevoegd, om het hedendaags te maken.
- 3.1.4 De commissie heeft het ontwerpen iets meer benadrukt. Het verantwoorden van het ontwerp hebben alleen aan de gemengde leerweg toegeschreven, om hier wat meer differentiatie te krijgen. Verder is na de veldraadpleging ook bij de huisvesting 'het gedrag' rekening gehouden en 'het milieu' weggestreept.
- 3.2.1 Hier is door de commissie ook 'een afscheiding' toegevoegd, waardoor er ook een groene haag en een schutting geplaatst kunnen worden. Bovendien heeft de commissie '(half) verharding' gekozen in plaats van 'bestrating', zo kan er ook een split/grind half verharding gekozen worden of juist waterdoorlatende paden en natuurlijke producten. Tevens zien we ook graag dat er een element wordt geplaatst.
- 3.2.3 De commissie heeft hier een afweging gemaakt om flexibel te zijn met de manier van gras leggen/zaaien. Tevens vond de commissie het belangrijk om bollen en knollen toe te voegen, voor het behoud van de biodiversiteit.
- 3.2.4 De verbindingstechnieken vond de commissie niet in verhouding staan met de rest van de materialen. Dus hierbij heeft de commissie het breder getrokken om te kiezen voor materialen. Bovendien heeft de commissie de behuizing verkleind en de beperking van kleine (wilde) tuindieren toegevoegd. Hier hebben we aan de lijst van dieren geen cavia toegevoegd -deze vraag kwam uit de veldraadpleging- aangezien cavia's niet structureel in de tuin kunnen verblijven.
- 3.3.2 De commissie heeft het hier wat breder gemaakt, met gras en borders, waardoor het ook voor een kleinere stadstuin toegepast kan worden.
- 3.3.3 Er zijn geen 'gangbare normen' voor (kinderboederij)dieren. Echter zijn er wel '(wettelijke)normen' om te registreren, dus deze zijn toegevoegd. Hier is 'fixeren' wel blijven staan in tegenstelling tot de 'veelvoorkomende productiedieren', aangezien het voor de verzorging soms nodig is om het doel te kunnen behalen. Bovendien heeft de commissie bij de dagelijkse verzorging ook 'gezondheid controleren' en 'gedragsverandering' toegevoegd. En 'het milieu' is vervangen door de omgeving, waardoor geluidsoverlast en stankoverlast, ook hieronder kunnen vallen. Bovendien zijn de Nederlandse benamingen vervangen voor de Latijnse benamingen.
- 3.3.4 Hier heeft de commissie meer de nadruk gelegd op de stedelijke omgeving, hierdoor is dit ook een beperkende factor. De stadstuinen en balkontuinen is een opkomende vraag in stedelijk gebied, dus komt de focus meer daar op.
- 3.3.5 Hier had het platform graag gezien dat deze niet meer terug kwam. Echter heeft de commissie ervoor gekozen om deze wel op te nemen, maar juist breder te formuleren. Hierdoor kan bijvoorbeeld ook vijverwater of slootwater getest worden.
- 3.4.1 Hier heeft de commissie ook weer de relatie tussen mens en natuur willen benadrukken en vooral het kwetsbare evenwicht, vandaar ook de toevoeging biodiversiteit.
- 3.4.3 De commissie heeft ervoor gekozen om 'het innovatieve' plaats te laten maken voor 'groene ontwikkelingen'. Het innovatieve is wel blijven staan in de doelzin, maar de commissie ziet wel graag dat het gaat over de groene ontwikkelingen en niet over alle innovatieve ontwikkelingen. Bovendien heeft de commissie de biodiversiteit toegevoegd.

1.6 PROFIELMODULE GROENE VORMGEVING EN VERKOOP

Binnen de profielmodule 'groene vormgeving en verkoop' zijn middelgrote en kleine wijzigingen doorgevoerd. De impact van deze wijzigingen leidt niet tot dusdanige wijzigingen in het onderwijsprogramma dat een pilot noodzakelijk is.

Wijzigingen die zijn doorgevoerd:

- 4.1.1 Overall is door de commissie de term 'retailformules' vervangen door 'retail(winkel)formules', hier is één lijn getrokken met het profielvak 'Economie en Ondernemen'. Tevens is hier ook 'de supermarkt' toegevoegd, aangezien dat dit ook een groot afzetgebied is voor de groene sector.
- 4.1.2 Er is door de commissie een differentiatie gemaakt tussen enkel 'bepalen' voor de basisberoepsgerichte leerweg en 'bepalen en toelichten' voor de kaderberoepsgerichte leerweg.
- 4.2.1 Deze heeft de commissie wat breder gemaakt, bovendien gaat de module al over winkelformules.
- 4.2.2 Deze heeft de commissie echt veel praktischer proberen te maken. Door het schrappen van 'de randvoorwaarden beschrijven'. Maar ook de mogelijkheid van digitaal promotiemateriaal, waardoor er ook een sociale media post gemaakt kan worden. En een stuk bewustwording van de afvalbeperking toegevoegd, kijken naar de SDG's.
- 4.2.3 Hier is ook door de commissie 'afvalbeperking' en 'hergebruik van materialen' toegevoegd, voor een stuk bewustwording en de SDG's. Tevens is 'textuur' verwijderd, aangezien de kostprijs hiervoor hoog ligt en het gaat vaak om tijdelijke artikelpresentie, dus de hoeveelheid afvalproductie wordt juist hoog. Dit staat in schril contrast met de toegevoegde bullet.
- 4.2.4 De commissie heeft hier gekozen om de doelzin te veranderen in 'technieken'. Waardoor we in de extra kolom hebben gecreëerd om toe te lichten om welke 'technieken' het hier gaat. Hier wordt dus zichtbaar dat bindtechniek is toegevoegd, om ook kleine decoratieve stukken te maken.
- 4.2.4 Hier is ook door de commissie 'afvalbeperking' en 'hergebruiken van materialen' toegevoegd, voor een stuk bewustwording en de SDG's.
- 4.2.5 Korenschoof is verwijderd door de commissie, zodat er meer ruimte is voor het binden van een ander soort boeketten.
- 4.2.5 Hier is ook door de commissie 'afvalbeperking' en 'hergebruiken van materialen' toegevoegd, voor een stuk bewustwording en de SDG's.
- 4.2.6 Er heeft door de commissie een andere differentiatie plaats gevonden tussen de twee leerwegen. Waarbij het voor beide een praktisch karakter krijgt, maar kaderberoepsgerichte leerweg moet met meer randvoorwaarde rekening houden. Tevens heeft de commissie hier weer de bewustwording van 'hergebruiken van materialen' toegevoegd. Bovendien mag het ontwerp ook weer digitaal worden gemaakt.
- 4.3.3 Hier is door de commissie de term 'consumentenprijs' geïntroduceerd, gelijk met het profielvak 'Economie en Ondernemen'
- 4.3.4 Hier is door de commissie meer duidelijkheid gegeven van de vaardigheden die beheerst moeten worden.
- 4.3.5 BTW-bon verwijderd is verwijderd door de commissie, aangezien dit sporadisch voorkomt, maar wel het toepassen van korting- en waardebonnen toegevoegd.

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Diploma's in Nederland zijn voor een belangrijk deel gebaseerd op landelijke, centrale examens. Het vertrouwen van vervolgopleidingen en werkgevers in diploma's is dus onder meer afhankelijk van de kwaliteit van die examens.

Als College voor Toetsen en Examens (CvTE) zorgen we voor centrale examens die dat vertrouwen waard zijn. Vanuit de gedachte 'van, voor en door het veld' werken we nauw samen met mensen uit het onderwijs, zoals docenten, leerkrachten en examensecretarissen.

cvte.nl

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

Toetsen primair onderwijs: doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen. Vergelijkbaarheid van doorstroomtoetsresultaten en kwaliteitsbewaking van doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen.
Cvtetoetsenpo.nl

Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs.
Examenblad.nl

Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen.
Staatsexamensvo.nl

Centrale examens middelbaar beroeps-onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma.
Examenbladmbo.nl

Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding.
Staatsexamensnt2.nl